

מוגרב' 40% לחרות

מפא"י, ב — המפלגה הדתית הלי
אומית, ד — אגודת ישראל ופועלי
אגודת ישראל, ח — חרות, מ —
מפ"ם, פ — פרוגרסיבים, צ —
הציונים הכלליים, ק — המפלגה
הקומוניסטית, ת — אחדות הערב
דה.
„אם רצונך להצביע בעד רשימה
שלא הופיעה בבחירות האחרונות,
כגון הפעולה השמית, המשמר החי
דש, האיחוד הלאומי הספרדי וכו',
ציין את שם הרשימה. תודה.”

„אזרח נכבד,
הנך מוזמן בזה לעזור בנסיון
אובייקטיבי לחקר דעתהקהל בק
שר לבחירות לכנסת הרביעית,
הנערך על ידי חולות מחקר של
„העולם הזה.”
„אין צורך למסור את שמך או
כל פרט אחר בקשר לזהותך. כל
אשר עליך לעשות הוא למלא על
גב פתק זה את המפלגה עבר
רה היית מצביע, אילו התקיימו
הבחירות היום. האותיות הן: א —

שלוש מפלגות חדשות היו זוכות לנציגים בכנסת הרביעית.

כמובן, יש לקחת בחשבון כי הישוב הדתי בארץ מרוכז, בחלקו הגדול, במקומות מסוימים, כך שהקלפי במוגרב' אינה משקפת את כוחו האמיתי. כן יש לקחת בחשבון כי חברי מפלגות אופוזיציה נוטים יותר לקחת חלק במיצע מסוג זה ולהזדהות עם מפלגותיהם מאשר המצביעים השמריים יותר, והנלהבים פחות, של מפלגת שלטון כמו מפא"י, כך שגם כוחה האמיתי של מפא"י לא בא לידי גילוי מלא.

★ ★ ★

תור ליד הקלפי

הקלפי הנסיונית היתה ארגון פשוט ונעול, שהוצב על גבי שולחן ליד המדרגות של קולנוע מוגרב'. על הקלפי התנוססה הכתובת קלפי נסיונית. שעת ההתחלה של ההצבעה, שעה 6.00 בערב, נקבעה כדי לאפשר לקהל מגוון ככל האפשר להשתתף בהצבעה. זאת השעה בה חוזרים אחרוני הפועלים מעבודתם, ובה יוצא לרחוב קהל בלתי הומוגני. זאת השעה בה יוצאים העובדים לטיול של ערבית עם ילדיהם, בה נוהרים העירה קבוצות חיילים, ובני השכר נות והישובים העירוניים הקרובים לתל-אביב, לבילוי הערב. התנועה בכיכר מוגרב' לא היתה סואנת במידה בלתי רגילה. אף על פי כן נמצאו אלפי אנשים ברחוב. הקהל היה מורכב ממבקרי ההצגה היומית בקולנוע שנסתיימה זה עתה, מאנשים שהתכוננו להצגה הראשונה של הקולנוע, מעקרות בית שחזרו מסיוור על פני החנויות, ומאנשים שהכיכר נמצאת בדרך הליכתם הביתה או מהבית. 31% ממקבלי הכרז, ניגשו לקלפי כדי להצביע. זכות הבחירה החוקית של כל איש ואיש לא נבדקה אמנם לפי פנקס הבוחרים, אולם צעירים, שנראה היה כי לא הגיעו עדיין לגיל-בחירה ואשר רצו להשתתף בהצבעה, התבקשו להציג הוכחה לגילם האמיתי.

אחוז הבוחרים מבין מקבלי הפתקים הוא גבוה באופן

לגבי הערכתן האמיתית של תוצאות אלה, עיין באיגרת העורך לקורא.

מצביע מקבל הסבר ליד הקלפי מפי אנשי חולות המחקר של העולם הזה, מהי מטרת הקלפי-הנסיונית וכיצד מוגבר הפתק.

כ רצו זה חולק ביום חמישי בשבוע שעבר, באלף טפסים, בין עוברים ושבים בכיכר מוגרב' בתל-אביב. הוא הוזמן את קוראיו לגשת לקלפי, שהיתה מוצבת בכיכר, ולשלשל לתוכה את אות או שם המפלגה בה בחר. היתה זו קלפי-נסיונית שהוצבה במקום על ידי חולות מחקר של העולם הזה, ושנועדה לענות על אחת התעלומות הגדולות ביותר, המעסיקות את אזרחי המדינה. בעוד 12 שבועות יקראו מיליון ומאתיים אלף הבוחרים של מדינת ישראל אל הקלפי הרשמית, יתבקשו לבחור את חברי הכנסת הרביעית. מה תהייה תוצאת ההצבעה זו? האם תשמרנה המפלגות על אותו הייצוג כפי שהיה להן בכנסת השלישית? איזו מפלגה תגדיל את נציגותה ואיזו תקטין אותה במידה ניכרת? האם יש סיכוי ייצוג בכנסת לגופים שלא הופיעו בבחירות לכנסת השלישית? האם יתכן שינוי קיצוני בדעת הקהל? האם יש למאורעות אקטואליים המתרחשים מדי שבוע השפעה על דעת הבוחרים? — אלה הן השאלות המהותיות את התער לומה הגדולה של הבחירות.

הפתרון האמיתי, הסופי והמוחלט של תעלומה זו מצוי אך ורק באותן 2500 הקלפיות, שיאספו מכל רחבי המדינה ויפתחו בתום יום הבחירות. אלף האנשים, לידי הם נמסר כרוז הקלפי הנסיונית של העולם הזה, התבקשו לתת את פתרונם הם לתעלומה זו. 310 מהם, שנענו והשתתפו באופן מעשי בבחירות הנסיוניות, כמעט שליש מבין האנשים שהתבקשו לעשות זאת, מילאו על גבי הכרז את האות בה בחרו, וורקוהו לקלפי. תוצאות ההצבעות מהוות את החוליה הראשונה בסידור מחקרים של דעת הקהל בקשר לבחירות, שיערכו מדי שבוע בשבוע, עד ליום הבחירות, על ידי חולות המחקר של העולם הזה.

לו אמנם היתה התמונה הכללית של תוצאות הבחירות, שיערכו בשלישי בנובמבר, דומה לתמונה שהצטיירה כתוצאה מההצבעות של קבוצת האנשים המגוונת והמקריה שעברה בכיכר מוגרב' ביום חמישי החולף בין השעות 6.00 ו-7.30 בערב, היה נוצר המצב הבא: תנועת החרות היתה הופכת למפלגה הגדולה והראשונה במדינה. מפא"י היתה יורדת לדרגת מפלגה שנייה, שמספר חבריה בכנסת היה בדיוק מחצית מספר חברי תנועת החרות. המפלגות הדתיות היו נעלמות כליל מעל פני המפה הפוליטית בישראל.

זוג מצביעים פודש הצירה ממלא על גבי קיר קולנוע מוגרב' את אות המפלגה עבורה בחרו להצביע בהצבעת ה-

הוד מעלתו, הבוחר

חז"ל משלשל את פתק ה' הצבעה שלו לקלפי הנסיונית של העולם הזה בכיכר מוגרב'. קיפול הפתק הבטיח סודיות בהצבעה לאלה שעמדו על כך.

יחסי בהתחשב בכמה גורמים: רוב העוברים והשבים אינם נוהגים ליחס חשיבות רבה לפתקאות הנדחפות לידיהם ברחוב, וחלקם הגדול אף אינו קורא אותן. בקרב אחוז מסוים עוררה ההשתייכות המפלגתית הסתייגות מלהשתתף במצב כזה. אחוז הנמנעים בדרך כלל מלהצביע בבחירות, שמספרם גם בבחירות רשמיות, בהן אחוז ההשתתפות הוא גבוה, מגיע ל-20%. לאור גורמים אלה יש לדאוג את היענות הקהל כמשיבוע רצון. בשלב האחרון של ההצבעה הצטופפו עשרות אנשים סביב הקלפי, עמדו בתור כדי לשלשל את פתקאותיהם. לולא אולו באותה שעה הפתקאות, ניתן היה למספר גדול יותר של מצביעים להשתתף בהצבעה הנסיונית.

★ ★ ★

מגילת השוויון

א ידו נאספו המצביעים לפי רשימות ערוכות ומתוכננות מראש, איאפשר היה לשתף קהל יותר מגוון מזה שהשתתף בהצבעה. זה בצד זה חלפו על פני הקלפי אנשי עסקים תל-אביבים וחילי נחיל, ספרות בחלוק לבן שילשלה פתק מיד אחרי רביסון במדי צה"ל, עורך-הדין יהודה גולדנברג הצביע יחד עם שופט הכדורסל אורי זמרי, זוג מבני גושר-הזהב מילא את הפתק על גבי קיר הקולנוע הסמוך, לצד קבוצת בני מערכת סקיה. כמה עולים חדשים, שלא הבינו את הכתוב בפתק בעברית, קיבלו הסבר מייד, והשתתפו אף הם בהצבעה. צעיר מעדות המזרח חזר כחצי שעה אחרי הצבעתו והביא עמו את חברו, כדי שיצביע אף הוא. כאשר נפתחה הקלפי, והוחל במנין הקולות, נימ' היה מיד כי תוצאות הבחירות בקלפי נסיונית זו לא רהינה רגילות.

מבין 310 הקולות נפסלו 13, שהם 4.1%. ששה מהם היו פתקים ריקים. השאר ציינו על גבי הפתק: „אין בעד מי להצביע” או „אף מפלגה”. אחד המצביעים אף טרח לכתוב על גבי הפתק מגילה שלמה בגרמנית: „אני רוצה שכל היהודים יהיו שווים. אין הבדל בין יהודי ליהודי וצבע לא חשוב, ולא חשובה המפלגה. אני רק ארבעה חדשים בארץ.”

שאר 297 הקולות התחלקו כדלהלן:

- ח — תנועת החרות — 118 קולות (39.7 אחוזים).
- א — מפא"י — 60 קולות (20.2 אחוזים).
- ת — אחדות העבודה — 35 קולות (11.7 אחוזים).
- ק — המפלגה הקומוניסטית — 20 קולות (6.7 אחוזים).
- צ — הציונים הכלליים — 18 קולות (6 אחוזים).
- מ — מפ"ם — 16 קולות (5.3 אחוזים).
- המשמר החדש — 9 קולות (3 אחוזים).
- האיחוד הלאומי הספרדי — 8 קולות (2.6 אחוזים).
- הפעולה השמית — 6 קולות (2 אחוזים).
- פ — הפרוגרסיבים — 5 קולות (1.6 אחוזים).
- ב — המפלגה הדתית הלאומית — קול אחד.
- ד — אגודת ישראל ופאג"י — קול אחד.